

मराठी भाषा युवक मंडळे स्थापन करणे व अनुदान देण्याबाबत प्रशासकीय मान्यता.

महाराष्ट्र शासन

मराठी भाषा विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: संकिर्ण २०२३/प्र.क्र.२७/भाषा-३

नवीन प्रशासन भवन, ८वा मजला,
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.

दिनांक : १३ जुलै, २०२३

वाचा :- शासन निर्णय क्र. राधांसो १०१२/प्र.क्र.१२६/२०१२ भाषा-३, दि. १७ एप्रिल, २०१५

प्रस्तावना :-

मराठी भाषेचा प्रचार व प्रसार हे मराठी भाषा विभागाचे मुख्य धोरण आहे. सदर धोरणाशी सुसंगत पारंपारिक पद्धतीने प्रचार / प्रसार करण्याबरोबर त्याला आधुनिक तंत्रज्ञानाची जोड देऊन विविध माध्यमांचा वापर करून मराठी प्रचार प्रसारविषयक कार्यक्रम महाराष्ट्र तथा महाराष्ट्राबाहेरील परंतु देशांतर्गत मराठी भाषा युवक मंडळामार्फत मराठी भाषेचा प्रचार प्रसाराचे कार्यक्रम आयोजित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

मराठी भाषेचा प्रचार-प्रसार करण्यासाठी महाराष्ट्र व महाराष्ट्राबाहेर परंतु देशांतर्गत मराठी भाषा युवक मंडळे स्थापन करणे व त्यांना खालील कार्यक्रम/उपक्रम करण्याच्या अटीवर वार्षिक रु. १०,०००/- (दहा हजार रुपये) इतके अनुदान देण्यास व सदरचा उपक्रम राज्य मराठी विकास संस्थेमार्फत राबविण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

१. प्रस्तावाचे उद्दिष्ट व व्याप्ती :

मराठी भाषा युवक मंडळाचे मुख्य उद्दिष्ट मराठीचा प्रचार-प्रसार करणे असेल. मराठी युवक मंडळे यांची व्याप्ती महाराष्ट्र व महाराष्ट्राबाहेरील परंतु देशांतर्गत राहिल.

२. मराठी भाषा युवक मंडळा मार्फत करावयाचे कार्यक्रम/उपक्रम :-

१. मराठी भाषेचा प्रचार व प्रसार करणे
२. मराठी भाषा संवर्धन पंधरवडा साजरा करणे.
३. मराठी भाषा गौरव दिन साजरा करणे.
४. वाचन प्रेरणा दिन साजरा करणे.
५. मराठी साहित्याची आवड निर्माण होण्याच्या अनुषंगाने त्या त्या प्रदेशातील/राज्यातील नामवंत साहित्यिक, विचारवंत, कवी, प्रकाशकांचा परिसंवाद/चर्चासत्रे/व्याख्याने आयोजित करणे. परिसंवादाच्या विषयात मराठी रोजगार विषयक कार्यशाळांचा विशेषत्वाने समावेश करण्यात यावा.

६. मराठी भाषा, साहित्य, संस्कृती व देवनागरी लिपीचे जतन व संवर्धन करण्यासाठी प्रयत्न करणे.
७. मराठी भाषा विषयक प्रशिक्षण कार्यशाळा, स्पर्धा परीक्षांचे आयोजन करणे.
८. मराठी भाषेच्या प्रचार व प्रसारासाठी अभिनव कल्पनेद्वारे कार्यक्रम आयोजित करणे.

३. अटी-शर्ती :-

१. महाराष्ट्रातील तथा महाराष्ट्राबाहेरील परंतु देशांतर्गत मराठी भाषा युवक मंडळे नोंदणीकृत असावीत. सदर मंडळाची नोंदणी राज्य मराठी विकास संस्थेने करावी आणि सभासदांची १८ ते ४० ही वयोमर्यादा असावी.
२. महाराष्ट्रातील तथा महाराष्ट्राबाहेरील परंतु देशांतर्गत मराठी भाषा युवक मंडळे निश्चित करतांना विद्यापीठातील मंडळे, शासकीय मंडळे, खाजगी मंडळे अशी मंडळे विचारात घ्यावी.

४. अंमलबजावणीचे टप्पे :-

१. सुरुवातीला ५०० मंडळे निश्चित करण्यात यावीत. या करिता येणारा रु. ५० लाख इतका खर्च राज्य मराठी विकास संस्थेने राज्य शासनाकडून प्राप्त होणाऱ्या मंजूर निधीमधून करणे अभिप्रेत आहे.
२. राज्य मराठी विकास संस्था -बृहन्महाराष्ट्र अर्थसाहाय्य योजना ही योजना सन २०१६ पासून राबवित आहे. या योजनेतर्गत दरवर्षी वृत्तपत्रांतून जाहिरात प्रसिद्ध करून अर्ज मागविण्यात येतात. प्राप्त झालेल्या अर्जाची छाननी करण्यासाठी निवड समिती सदस्यांची एक बैठक आयोजित केली जाते. या बैठकीत आलेल्या अर्जाची छाननी करून याचे इतिवृत्त प्रकल्प वित्त आणि कार्यकारी समितीपुढे मान्यतेसाठी सादर केले जाते. यानंतरच निवड झालेल्या मंडळांना पहिला टप्पा म्हणून मंजूर रकमेपैकी ६० टक्के अनुदान सहाय्याची रक्कम एनईएफटीद्वारे वितरित केली जाते. याच धर्तीवर मराठी भाषा युवक मंडळे या उपक्रमा अंतर्गत जाहिरात प्रकिया राबविण्यात यावी.
३. सर्वसाधारण नियमावलीनुसार संख्या/मंडळे यांना नोंदणीसाठी अर्ज करता येईल. नोंदणीसाठी इच्छुक युवक मंडळे ही मराठी भाषेतून संस्कृती, कला, साहित्य, विज्ञान, वाणिज्य, उद्योग आणि क्रिडा तसेच अन्य क्षेत्रांशी संबंधित असे रचनात्मक कार्य करण्याच्या उद्देशाने स्थापित होणे अभिप्रेत आहे.

५. सर्वसाधारण नियमावली :-

- १) ही युवक मंडळे राज्यांतर्गत तसेच राज्याबाहेरही (देशांतर्गत) कार्यरत असतील.
- २) मराठी भाषेचा प्रचार आणि प्रसार हे या युवक मंडळांचे मुख्य ध्येय असले तरी या मंडळांमध्ये अमराठी भाषिकांचाही समावेश करता येईल.
- ३) या मंडळांमधील सभासदांची वयोमर्यादा ही किमान १८ आणि कमाल ४० अशीही असू शकेल.
- ४) युवक मंडळांची कर्तव्ये आणि जबाबदाऱ्या आणि त्यांनी राबविलेले उपक्रम, त्याबाबत सादर केलेले विधीग्राह्य पुरावे यांची राज्य मराठी विकास संस्थेकडून छाननी करण्यात येईल आणि त्यानंतर निधी वितरीत करण्यात येईल.

६. वरील उपक्रम राज्य मराठी विकास संस्थेमार्फत राबविण्यात येईल. सुरुवातीला ५०० मंडळे निश्चित करण्यात यावीत. सदर उपक्रमावरील होणारा खर्च राज्य मराठी विकास संस्थेकडील "मागणी क्रमांक झेडएफ-२, २२०५ कला व संस्कृती, (००) १०२ कला व संस्कृती प्रचालन, ०२ कार्यक्रम, (०२) (०१) राज्य मराठी विकास संस्था (कार्यक्रम), ३१ सहायक अनुदाने (वेतनेत्तर) (२२०२ ३२०५) या लेखाशीर्षाखाली उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या मंजूर अनुदानातून भागविणे आवश्यक आहे.

७. मराठीचा प्रचार प्रसार हे राज्य मराठी विकास संस्थेच्या घटनेतील मुख्य धोरण आहे. त्यानुसार राज्य मराठी विकास संस्थेने वरील अटी व शर्ती आधारे पुढील कार्यवाही करावी.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संकेतांक २०२३०७१३१२५४४८२२३३ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(ऐश्वर्या नि. गोवेकर)
कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.राज्यपालांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई,
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई,

३. मा.मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
४. मा.मंत्री (मराठी भाषा) यांचे खाजगी सचिव / विशेष कार्य अधिकारी, मंत्रालय, मुंबई.
५. मा.सर्व मंत्री यांचे खाजगी सचिव/स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई,
६. मा.सर्व राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव/स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई,
७. मा.विरोधी पक्षनेता, विधानसभा/विधानपरिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई,
८. विधानसभा सदस्य/विधानपरिषद सदस्य/मराठी भाषा समिती सदस्य,विधानमंडळ, मुंबई
९. मा. मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
१०. सर्व मंत्रालयीन विभागांचे अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, मंत्रालय, मुंबई
११. प्रबंधक, लोक आयुक्त आणि उप लोक आयुक्त कार्यालय, मुंबई,
१२. महालेखापाल, महाराष्ट्र-१ (लेखापरीक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई,
१३. महालेखापाल, महाराष्ट्र-२ (लेखापरीक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता), नागपूर,
१४. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
१५. निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई,
१६. सचिव (मराठी भाषा विभाग) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई,
१७. संचालक (माहिती व वृत्त), माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मंत्रालय, मुंबई,
१८. संचालक / प्रशासकीय अधिकारी, राज्य मराठी विकास संस्था, मुंबई,
१९. भाषा संचालक, भाषा संचालनालय, मुंबई,
२०. सचिव, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई,
२१. सचिव, महाराष्ट्र राज्य मराठी विश्वकोश निर्मिती मंडळ, मुंबई,
२२. सर्व अवर सचिव, मराठी भाषा विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
२३. भाषा - ३ (संग्रहार्थ).